

Üsküp'ün simgesi olan **Osmanlı eseri Taş Köprü**'de bir süre önce yapılan restorasyon çalışmaları sırasında köprünün mihrabı yıkıldı, kitabesi ise yerine konulmadı.

Türkiye'nin Hazırladığı Rapor İmzalanmamış

Türkiye'nin Üsküp Büyükelçiliği'nin çağrısı üzerine 2 yıl önce Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 4 kişilik ekibi, köprünün restorasyonunu yerinde görmek üzere Üsküp'e gönderdiği bildirildi. Köprünün mihrabının yaptırılması ve kitabesinin yerine konulması yönünde Türk bilim adamlarının hazırladığı raporun Makedon yetkililerce imzalanmadığı kaydedildi. Türk heyetinin içerisinde yer alan Gazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakkı Acun, konuyla ilgili yaptığı açıklamada, köprüdeki restorasyon çalışmalarının özensiz yapıldığını, bunun da planlı ve bir tarihi yok etmeye yönelik girişim olarak değerlendirildiğini kaydetti.

ÜSKÜP - Makedonya'nın Başkenti Üsküp'te Vardar Nehri üzerine Sultan II. Murat döneminde inşasına başlanan, Fatih Sultan Mehmet döneminde tamamlanan kentin sembolü halindeki tarihi Taş Köprü'de (Fatih Sultan Mehmet Köprüsü) yaklaşık 5 yıl önce Makedon hükümetince Hollanda'dan alınan krediyle restorasyon çalışması başlatıldı.

Türk ve Arnavutlar'ın yoğunlukta yaşadığı, Osmanlı'ya ait camilerin, hanların, çarşıların bulunduğu bölgeyi, Makedon nüfusun ağırlıkta olduğu, devlet dairelerinin, işlek caddelerin yer aldığı kesime bağlayan tarihi Taş Köprü'de yapılan restorasyon çalışmalarına Makedonya'daki Türkler tepki gösteriyorlar. Restorasyon çalışmalarında köprünün kitabesinin yerine konulmadığını ifade eden Makedonyalı Türkler, ayrıca restorasyon çalışmaları sırasında köprünün orta kısmında bulunan mihrabın yıkıldığını, taşlarının ise Vardar Nehri'ne düşürüldüğünü bildirdiler.

Makedonyalı Türkler, köprüdeki restorasyon çalışmalarının tamamlanmasına rağmen Osmanlı'yı simgeleyen mihrabın nehre düşen taşlarının yerine konulmadığını ifade ettiler.

Köprüye Justinyan adı verilmek isteniyor

Her gün binlerce insanın üzerinden geçtiği ve kente gelen turistlerin en fazla ilgi gösterdiği Taş Köprü'nün mihrap kısmı ise şu anda geçici olarak demirlerle örtülmüş şekilde duruyor. Köprünün mihrap kısmının bulunduğu yerin karşı tarafına 17. yüzyılda Makedonların öldürülen bir liderleri anısına kitabe yaptırılması dikkati çekiyor.

Makedonyalı Türkler, kitabede yer alan söz konusu liderin "Osmanlılar tarafından öldürüldüğü" ibaresinin, tepkileri üzerine kaldırıldığını bildirdiler. Makedonyalı Türkler, Makedon yetkililerin kendilerine tarihi köprünün mihrabının taşlarının 'kaza' ile nehre düştüğünü söylediklerini kaydettiler.

Restorasyon sırasında köprünün özellikle iç kesiminde bir çok değişiklik yapıldığını savunan Makedonyalı Türkler, kendilerinin köprünün aslına uygun olarak restore edilmesi için defalarca Makedon yetkilileri uyardıklarını kaydettiler.

Köprünün restorasyonu sırasında Osmanlı arşiv belgelerinden yararlanılmadığını belirten

Makedonyalı Türkler, "Eğer bu belgeler köprü restorasyonundan önce incelenmiş olsaydı, bugün yapılan vahim hatalardan hiçbiri olmayacaktı" dediler.

Makedonyalı Türkler, köprünün Osmanlı'ya ait bütün arşiv belgelerinde "Fatih Sultan Mehmet Köprüsü" olarak geçtiğine dikkati çekerek, şöyle konuştular:

"Köprünün restorasyonunu yapan Vasil İlyov ve ekibi, Taş Köprü'nün adını Justinyan olarak değiştirmek istiyor. Çünkü bu ekip, restorasyon projesinde köprünün ismini Justinyan Köprüsü olarak adlandırıyor. Ayrıca restorasyon projesinde Justinyan, Büyük Makedon olarak takdim ediliyor ve köprünün 515 yılında onun tarafından yaptırıldığı ileri sürülüyor. Osmanlıya ait bu köprüye bir Roma kimliği kazandırılmak isteniyor."

Makedonyalı Türkler, restorasyonun ardından köprünün kitabesinin de yerine konulmadığına işaret ederek, bu kapsamda Türkiye'nin Makedonya hükümeti ile UNESCO nezdinde acil olarak girişimlerde bulunmasını talep ettiler.

Tarihî Taş Köprü'nün karşılaştığı tahribatlar

Vardar Nehri'nin iki yakasını bir araya getiren Taş Köprü'nün karşılaştığı tahribatlardan ilkinin, 1930 yılında yapılan bir onarım sırasında kitabesinin ortadan kaldırılması olduğu belirtildi. 1970 yılındaki ikinci onarımda ise köprünün ikinci kitabesinin kaybolduğu belirtildi. Üsküp'te yaşayan sanat tarihçisi Türk ve Arnavutlar, köprünün kitabesinin Kurşunlu Han'ın Epidarium deposunda bulunduğunu öne sürdüler.

Mostar Köprüsü gibi kurtarılabilirdi

Üyelerinin çoğunluğunu Arnavutlar'ın oluşturduğu Üsküp El-Hilal Yardımlaşma ve Kültür Teşkilatı Başkanı Behuciddin Şihabi, Üsküp Taş Köprü'nün restorasyonuna Makedonya Müslümanları olarak olaya büyük tepki gösterdiklerini ifade etti.

Kendisinin de bir sanat tarihçisi ve Osmanlı mimarisi uzmanı olduğunu ifade eden Şihabi, şöyle konuştu:

"Eğer, Bosna-Hersek'deki Mostar Köprüsü'ne gösterilen ilginin bir benzeri Taş Köprü'ye gösterilseydi Üsküp'teki bu muazzam eser de kurtulmuş olurdu. Ama maalesef, Roma İmparatoru Justinyan tarafından yaptırıldığına dair kasıtlı ve asılsız iddialar varken Mostar Köprüsü gibi başarılı bir onarımın gerçekleşmesi çok zor olacaktır. Türkiye'ye bu yönde büyük görevler düşüyor."

Üsküp'te Türk öğrencilerin kurduğu Köprü Kültür, Sanat ve Eğitim Derneği Başkanı Hüsrev Emin ise yaklaşık 600 yıl boyunca kentin bir yakasını ötekine bağlayan Taş Köprü'nün Makedonya gibi çok kimlikli bir ülkede insanları birbirine bağlamaya devam etmesi gerektiğini söyledi.

Emin, şöyle konuştu: "Tarihi Taş Köprü, Roma köprüsüne benzetilmeye çalışılırken, önemli simgelerini de kaybetti. Köprü, üzerinden geçilen bir taş yığını değildir. Bu köprü bir kültürün bize mirasıdır. Bu mirasa sahip çıkmamız lazım."